

Záborszky Gábor

FÚGÁK

Guidà – Ripostà – Repercussio

1976–2015

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest

2016. január 29 – február 28.

FELFRISSÍTETT EMLÉKEZET

Vaszary Képtár, Kaposvár

2016. augusztus 15 – október 8.

2016 fontos és emlékezetes év számomra.
Két nagy gyűjteményes kiállítás, jelentős katalógusokkal,
fontos személyek által megvalósult inspiratív tárlatvezetésekkel.
Mindezt Flohr János könyvvé alakította.

Gábornak és Katinak

Önmagából építkeznek,...

[Fitz Péter a kiállítás kurátora]

rendíthetetlen

...a művészetről
való felfogása, ideája
és következetes.

...meditatív művészetére, világfelfogására és értelmezésére a külvilág alig van befolyással. Festői építkezése valójában zenei, a fuga struktúrájával írható le: van Guida (főtéma), Riposta (felelet), és Repercussio (kidolgozás).

Keskeny ösvényt használ, az esztétizálás és a képi brutalitás határán jár folyamatosan. Durva természeti anyagai és csillogó szépségű faktúrái kimért, különös egyensúlyt képesek teremteni. (Fitz Péter tanulmányának részletei)

[Földényi F. László megnyitó beszéde]

A műfajok helyett hadd
beszéljek inkább a színekről.
Pontosabban a kiállítás színéről.
Milyen színe van ennek a kiállításnak?
Nem érzem indokolatlannak a kérdést,
noha nem szokás így feltenni.
S ha egyetlen szóval kellene válaszolnom,
akkor elsőre azt mondanám:
számomra ezúttal

a fekete
a meghatározó
szín. *(a megnyitó beszéd részletei)*

És minél tovább nézem az elmúlt két-három
év termését, annál erősebb a benyomásom, hogy
a fekete mindig is ott kísértett Záborszky műveiben.
Többnyire láthatatlanul. Mert ez a fekete nem egyszerűen
szín, hanem – a zenéből kölcsönözve – olyan, mint a generál-
basszus: ott is megadja az alaphangot, ahol nem hallani.
(Földényi F. László)

Fabényi Júlia

a kiállítás kezdeményezője, a Ludwig Múzeum igazgatója

A művek egységgé állnak össze,

mintha az etűdökből, fűgákból szimfónia jönne létre,
nagyívű zenei alkotás. Kapukon lépünk be és ki, halálunk
előtt és halálunk után. Határokat sértünk, határokat
lépünk át, küszöböket, létezőket és nem létezőket.

Záborszky misztikus, nagyon sötét világán az arany
és az ezüst szín egy jel, az életigenlést és az égi hatalmat
jelképezi, a fennmaradást.

A ritmusok és témák viszonya szerves, átgondolt. Zenét hallunk a képek láttán.

Aranyló zenét. Összhangzattana ismerős,
vágyat, harmóniát rejt magába. Mindvégig ott
a kétely, a kapun belépve hová is jutunk.

(Deák Csillag: Az áttört tér. Bárka, 2016. február 26.)

Záborszky mintha egy expedíciót szervezne
a fel nem kutatott, a fel nem ismert természeti világ elérésére,
gyűjti, elemzi, rendszerezi adatait és medítál rajtuk.
Az anyag lelkét formálja láthatóvá, materiával adva neki súlyt, életet.
Most, ebben a pillanatban, pontosan ebben a pillanatban.
És ez már a zene szférája, csendje.

Mintha John Cage ülne a zongoránál,
és egyetlen hangot sem kellene megszólaltatnia, elegendő csupán figyelnie
a csendre. Záborszky képeit nézve a néző feladata, hogy medítálgon,
milyen zenét, milyen fűgát hall.

(Kölös Lajos: Belakott otthon. Bárka, 2016. február 26.)

Milyen hihetetlen könnyedség és milyen hihetetlen mélység,
amiket ezeken a kapukon keresztül megnyit nekünk Gábor.

Azt gondolom, hogy bőven elég, hogyha ma ebből a kiállításból

ennyit magunkkal viszünk.

Kapukat, párnákat, takarókat,
kis, puha formákat hajtogatott
egy olyan anyagból, amiből nem
szokás hajtogatni. Készített
a papírból egy olyan döbben-
tesen testes formát, amit szinte
soha nem láthatunk.

Nem tudjuk, hogy ezek ősi kultikus tárgyak,
vagy a jövőbe szóló üzenetek, mégis azt érezzük,
hogy ezek a kapuk nekünk nyílnak.

...én annyira magaménak éreztem ezeket a kapukat,

hogy ma nagyon profán módon
egy következő produkciónkhoz szinte installációul, háttérként használjuk.
Készül egy olyan bemutatónk, ami „Selyem” címmel egy kifejezetten Keletre tekintő,
Kelethez igazodó kollekciónak. Tudom, hogy ennek úgy kell kezdődnie,
hogy ezen a kapun lépjenek ki. Ma behoztunk néhány ruhát
ebből a jövő évi kollekciónak.

Nem tudjuk pontosan hány éves.
Hihetetlenül tiszta és ártatlan minden mozdulata.

Ahogy ma itt dolgoztunk, a munkatársakkal
Gáborról beszélgettünk, találkoztunk vele,
ahogy itt jött-ment körülöttünk, megál-
lapítottuk, hogy Gábor és Lili ugyanazt
a tisztaságot, ugyanazt
a mélységet hordozzák.

Lili elképesztő könnyedséggel
élte bele magát ebbe
a szituációba.

Ezek a különös rózsaszínek és ezek a különös barnák, szürkék, furcsa fehérek,
ezek ma délután adtak egy új élményt. Egy rózsaszín gyapjú nadrágkosztümbe öltöztetett
lány, rózsaszín selyem ingben sétált a virágzó magnóliáktól az üzenetek fájáig.
Olyan megdöbbentő ereje volt ennek a délutáni játéknak, hogy szinte lelépett
a virág és átváltozott kívánsággá, hogy ezzel ezt a két képet úgy éreztem,
hogy elloptuk a Gábortól.

A látványoknak is van alkímiája.

A repedezett felületek, az archaikus formák, a tekercek, a hol puha, hol kérgesen kemény anyagok, a csillogó aranyak és ezüstök, a megfejthetetlen kalligrafikus jelek – mind-mind annak a súlyos sötétségnek a kitüremkedései, ami hol láthatóan, hol láthatatlanul öleli körbe ezt a gazdag látványvilágot. Élvezzük hát a sötétség ragyogását.

(Földényi F. László)

Ez az alkímia az anyagok útvesztőjén át a lélekbe való alászállást segíti.

És ott, annak mélyén mi van? A lélek lelke, amit úgy neveznek, hogy szellem. Ez hol aranylik, hol sötétlik, hol feketeséggként veszi körül a fényt, hol fényként repeszi meg a sötétséget.

Bárhogyan legyen is, bizonyos, hogy nemcsak a földnek van fekete lelke. Miként az is bizonyos, hogy a lélek sem köznapi értelemben fekete. Fénylik a feketesége, ragyog a sötétsége.

Ez a sötét ragyogás hatja át Záborszky műveit.

(Földényi F. László)

[Horváth Kornél délutánja]

[Mátrai Péter délutánja]

Záborszky Gábor néhány,
általam kiválasztott képéhez kívánok
hang-kommentárokat fűzni
„hangszereim” segítségével.
Ezekkel a zene-fragmentumokkal
nem „megszólaltatni” kívánom
a képeket, hanem az azokban
látensen megbúvó, számomra
fontos üzeneteket továbbítani,
hangzásokká kódolni.
(Mátrai Péter)

Setup
iPad 2-1-microport!!
iPad m2-2
iPad Pro-3
iPhone 6s-4
5-kisdob (verővel) + 1 db üveggolyó
6-2db kiscin
7-SHURE kondenzátor mic
1 TÉTEL-AZ ANYAG FEKETE LELKE
„OVERTURE”

2
TÉTEL

MOZGÁ-
SOK...

2-SCAPE No11

Drone

6-mikrofonnál (delay
50) bevezető

-a kép előtt: balról jobbra
soronként „leolvasni”-GESZ-

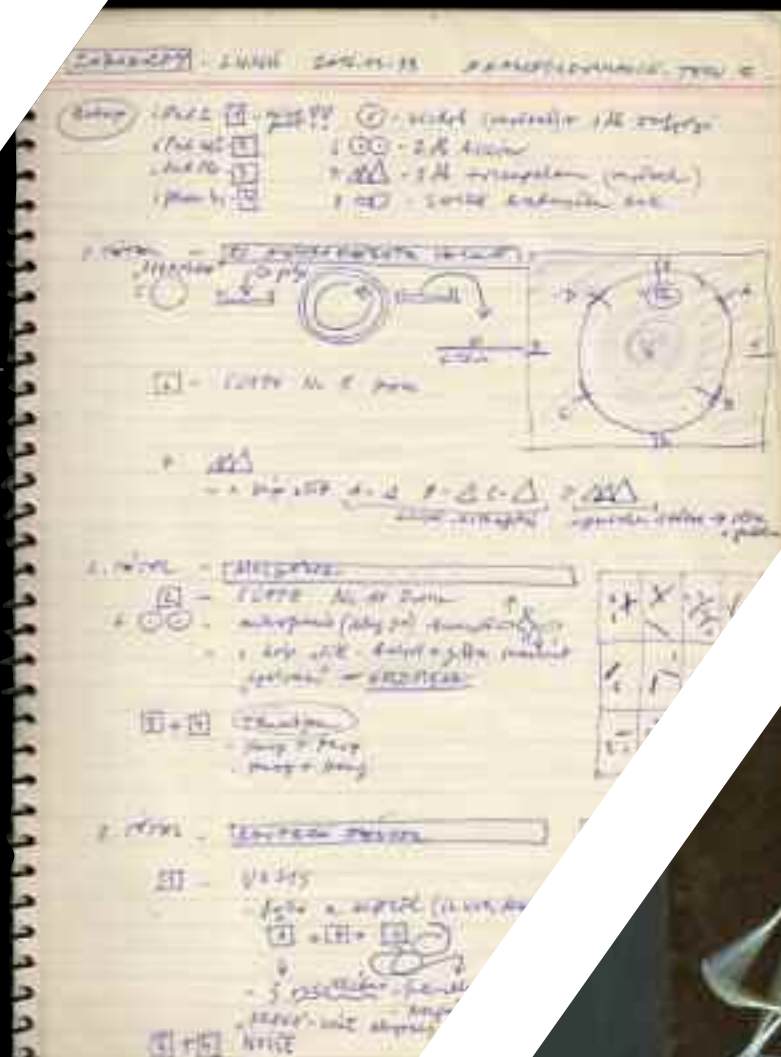
TUSOK

3 + 4 Thumbjam

-Harp + Harp

-Harp + Hang

3 TÉTEL-KAVARGÓ FÉNYEK

[Vekerdy Tamás tárlatvezetése]

...megkérdeztem Bálint Endrét,
hogy ő honnan tudja,
hogy egy kép jó-e vagy nem?

Emlékszem, hogy 1965-ben –
én már akkor is éltem, olyan öreg vagyok –
vendégeskedtünk a Rottenbiller utcában,...

Erre ő azt mondta nekem,
hogy nekem a mellkasomban sok kis lámpa van.
És minél több lámpa gyullad ki, annál jobb a kép.
Elgondolkoztam, és gondoltam, hogy igen,
ez az egyetlen lehetséges magyarázat.

Tehát
nincs objektív
szempont.

... ahol biztos sokan tudják, hogy egy rekamiében Vajda Lajos
képei voltak, és időnként előszedték, megmutatták,
mert ez veszélyes volt. Oda érkezett meg Bálint Endre
viszonylag sok képpel.

[Asztali beszélgetések]

A művészetben nincs idő...

Teljesen mindegy, hogy kétezer év vagy kétszáz, sőt azt gondolom, hogy az igazi művész esetében még a saját életműben sem nagyon lehet. Valami jobban izgatja, anyag vagy forma, vagy valamilyen konkrét botránya saját létének, vagy a környezetének, ami miatt alkot. De ettől eltekintve az idő, hogy az a hetvenes évek Magyarországa, vagy a kétezres évek Magyarországaé, azt hiszem nem csak Záborszky esetében közömbös, hanem minden valódi hozzá hasonló művésznek.

(Donáth László)

..a XVIII. századtól kezdve, ahogy egyre szellemibb lett a művészet, hogy valóban az anyag anyagszerűsége háttérbe szorult, dematerializálódott a művészet, kevésbé foglalkoztak az anyagokkal. Persze a festőnek jelentős volt tudnia, hogy ezt a szépiát jó, finom anyagokból csinálják, és tudta, hogy hol kell azt vásárolni – vagy maga keverte ki.

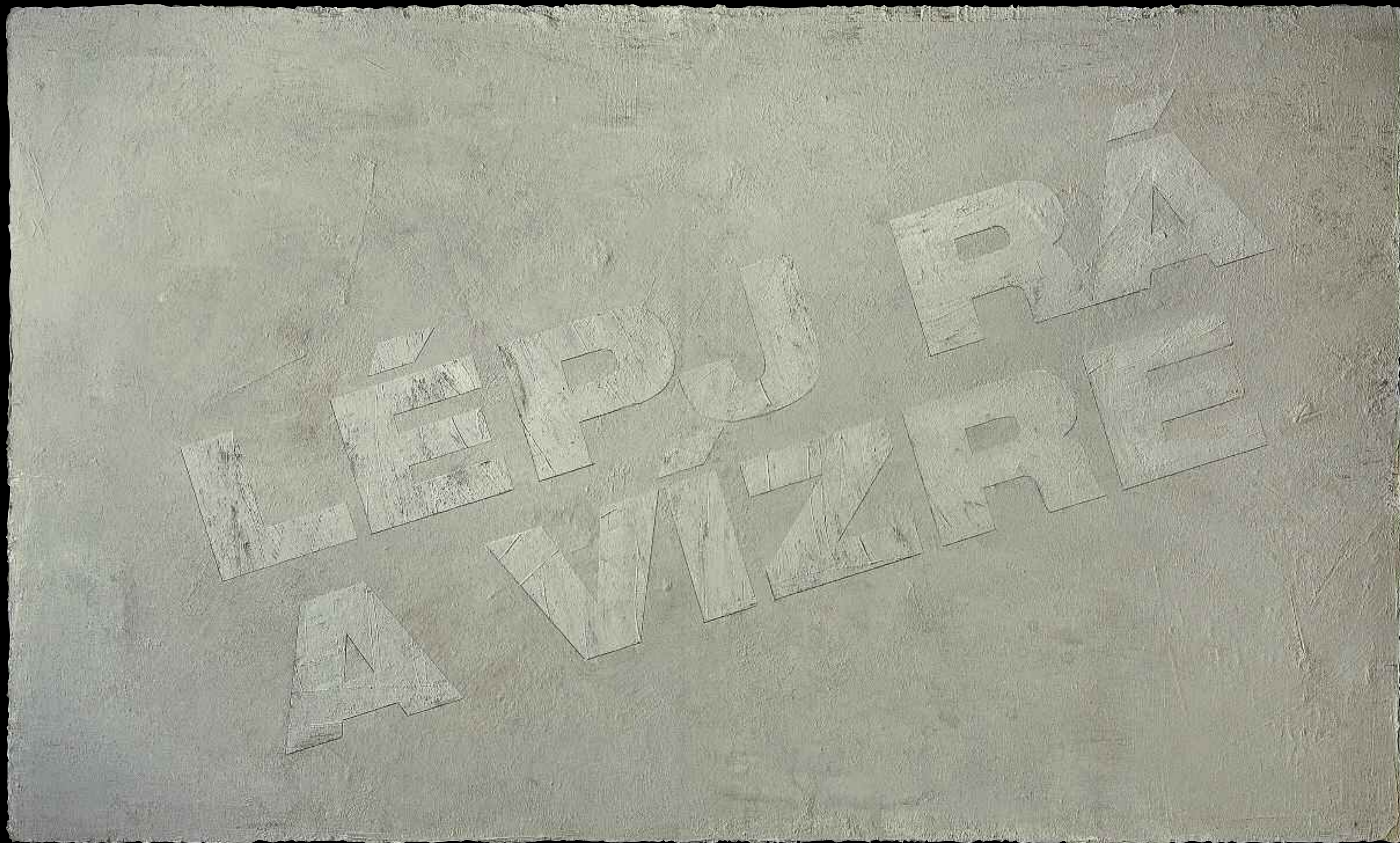
Ez biztos, ennek továbbra is jelentősége volt. De ez már nem mutatkozott meg a műben. Ellentétben a középkori aranyművészéssel, ahol a műnek nagyon is jelentős lényege volt az, hogy ez aranyból készült. A középkori ötvösség valami nagyon finom és nagyon jelentős anyagból készült, ez megszűnik,

dematerializálódik a művészet.

És most az történik Gábornál, hogy rematerializálódik, egyre fontosabb lesz az anyag,

...ezt beszéltük meg az arannyal kapcsolatban korábban. De ott vannak ezek a földképek, a föld anyaga, aminek nagyon fontos jelentősége lesz ezekben a képekben.

(Radnóti Sándor)

Hónapokig néztem

a Török Pál utcai épületre
firkált feliratot, ami mindig
erőt adott: Lépj rá a vízre!

Eötvös Péter alapítványi irodájának falán,
a Budapest Music Center épületében
nagyon jó helyre került ez a kép.
Üzenet a vállalkozás szabadságáról,
a vállalkozás merészségéről.

(Záborszky Gábor)

(részletek)

Persze jó lenne tudni,

mi fontos egyáltalán ebbe'
az életbe' az élésen kívül?

Egy kedves könyvünk úgy ér véget,
(ezt aztán sokan forgatták ki-be)
hogy élni kell, „És ha az ember él,
még mindig történhet valami.”

Nemrég a Ludwigban a nagy Záborszky-kiállítás
egyik tárlatvezetésén a kitűnő pszichológus
professzor osztotta meg velünk szép gondolatát
a föld méhébe lövellt nemesfémek mitológiai
természetéről.

Ezek a holmik itt a falakon körbe nem úgy és nem azért
értékképzők, mert a látható ezüst vagy arany grammra ennyi,
vagy annyi, amit aztán a vételár ellenében a gyűjtő hazavisz.
Ez nem lineáris trezoráció.

Ugyanis a művész csinálja a képeit, mi pedig,
a művek előtt hümmögők, gyártjuk az elméleteket,
s mondjuk, ami e tárgyban jobb esetben az eszükbe jut.
(Azt is mondjuk persze, ami másnak jutott az eszébe.)

Az egyszerűsödés, az összegzés felé megtett
EDDIGI útján egyre gazdagabb mondandóját egyre
kevesebb eszközzel, időről-időre elhagyott, immár felesleges
részletek híján sokszor csak egy, egyetlen-egy hittel,
szenvédéllyel, makacsul megválasztott alap-anyag
(őrölt ásvány, kőzet, vagy akár kévézacc) nemesedik képpé,
a képcsináló művész sejtelmeinek hordozójává.

Ez a választott anyag a maga artistikus természetében
egy felület –egy szín.

Sine qua non,

mert ezt a tézis-szintű választást, mint állásfoglalást
a kontrasztba állított másik elem ellentételezi,
vagy hangsúlyozza.

Ez az a másik, melyről a Záborszkyról szóló elemzések (eset-
leg olvasmány-tanulmányaink, vagy ennek híján a művész
szíves tájékoztatása) nyomán tudható és egybehangzóan
állítják szakértők, miszerint e nemesfém-felületeknek
lényegileg nincs helyzete a látvány-térben, azaz nincs
se elöl se hátul, azaz ő maga a végtelen.

Mert nincsen neki dimenziója.

(Flohr János kaposvári megnyitó beszédének részlete)

(Mintha
a végtelen
nem lenne
dimenzió...)

Géger Melinda,

a Felfrissített emlékezet – Vaszary Képtár-kiállítás
kezdéményezője, kurátora és rendezője

Köszönet mindazoknak,
akik részt vettek és segítettek
a megvalósulásban.

Szerkesztő: Bodó Katalin, Flohr János

Fotó:

Bézsényi Zsolt: 11, 13, 14, 16-21, 26, 27

Boldizsár Zoltán: 24

Pecsics Mária: 25, 32, 37, 38

Sólyom András videófelvételeiből: 10, 12, 15, 28-31, 33

Végel Dániel: 2-9

Záborszky archívum: 1, 22, 23, 34, 35, 36, 39

valamint ismeretlen szerzők amatőr felvételei.

Olvasószerkesztő: Bodó László

Grafikai tervezés: Flohr János

Nyomdai előkészítés: Korodi & Flohr

Felelős kiadó: Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár – 2017

Mester Nyomda – Budapest

ISBN: 978-963-7212-94-9